

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel

T: +32 2 553 01 81

F: + 32 2 553 50 76

sariv@iv.vlaanderen.be

<http://www.sariv.be>

Aan de heer Kris Peeters
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid
Martelaarsplein 19
1000 Brussel

uw bericht van
11 september 2012

uw kenmerk
KP/RS/LDb

ons kenmerk
Advies 2012/25

bijlagen

vragen naar / e-mail
freddy.evans@iv.vlaanderen.be

telefoonnummer
02 553 01 11

datum
8 oktober 2012

Betreft: Briefadvies over het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol over de bezwaren van het Ierse volk ten aanzien van het Verdrag van Lissabon

Mijnheer de minister,

Tijdens haar vergadering van 7 september 2012 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol over de bezwaren van het Ierse volk ten aanzien van het Verdrag van Lissabon (hierna: "het Protocol"), ondertekend in Brussel op 13 juni 2012. Zij gelastte u het advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: "de Raad") in te winnen. De Raad keurde onderhavig advies goed na schriftelijke procedure.

Op 12 juni 2008 stemde de Ierse bevolking tegen de invoering van het Verdrag van Lissabon (hierna: "het Verdrag"). In een onderzoek naar aanleiding van dit referendum constateerde Eurobarometer dat de voornaamste reden om nee te stemmen een gebrek aan informatie was, gevolgd door de wens om de identiteit van Ierland te beschermen.¹ Daarnaast waren nee-stemmers ervan overtuigd dat een verwerping van het Verdrag ervoor zou zorgen dat Ierland zijn neutraliteit en zijn belastingstelsel kon vrijwaren en dat het land een sterkere positie zou verkrijgen om het Verdrag te heronderhandelen. De vrees voor het verlies van hun Europese commissaris was een bijkomende reden om het Verdrag te verwerpen.

Gezien de moeizame ratificatie in een aantal andere lidstaten, was een wijziging van het Verdrag (en derhalve een nieuwe, tweede ratificatieprocedure) geen optie. Om toch tegemoet te komen aan de bezwaren van Ierland, besloot de Europese Raad van 11 en 12 december 2008 juridische garanties te bieden aan het land.² Daarnaast werd overeengekomen dat elke lidstaat zijn Europese commissaris mocht behouden, op voorwaarde dat het Verdrag in werking zou treden. Het Verdrag van Lissabon voorzag oorspronkelijk een inperking van het aantal commissarissen, waarbij het aantal

¹ THE GALLUP ORGANIZATION, *Flash Eurobarometer: Post-referendum survey in Ireland*, Brussel, 18 juni 2008, 2-8.

² EUROPESE RAAD, *Conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van 11 en 12 december 2008, 17271/1/08 REV 1*, Brussel, 12 december 2008, 1-3.

commissarissen gelijk zou zijn aan 2/3 van het aantal lidstaten en waardoor niet langer elke lidstaat een commissaris zou mogen afvaardigen.

Tijdens de Europese Raad van 18 en 19 juni 2009 werd een akkoord bereikt over de vorm en inhoud van de garanties.³ Er werd een “Besluit van de staatshoofden en regeringsleiders van de 27 lidstaten van de EU, in het kader van de Europese Raad bijeen, over de bezwaren van het Ierse volk ten aanzien van het Verdrag van Lissabon” (hierna: “het Besluit”) opgesteld, waarin de garanties werden vastgelegd. Deze hadden betrekking op het recht op leven, gezin en onderwijs, fiscale aangelegenheden en veiligheid en defensie. De garanties wijzigden het Verdrag van Lissabon niet; ze vormen louter een verduidelijking van enkele bepalingen uit het Verdrag. De garanties zijn overwegend negatief verwoord en geven vooral aan wat het Verdrag van Lissabon *niet* zal doen. Zo wordt er in verband met fiscale aangelegenheden gesteld: *“geen bepaling van het Verdrag van Lissabon verandert, op welke wijze en voor welke lidstaat ook, iets aan de reikwijdte of werking van de bevoegdheden van de Europese Unie met betrekking tot belastingen.”* Of met betrekking tot veiligheid en defensie: *“het Verdrag van Lissabon heeft geen gevolgen voor of doet geen afbreuk aan het traditionele Ierse beleid van militaire neutraliteit.”*

Bij het Besluit werden ook een “Plechtige Verklaring over de rechten van de werknemers, sociaal beleid en andere kwesties” en een “Nationale Verklaring van Ierland” toegevoegd.⁴ Omdat het Besluit niet dezelfde juridische status had als een Verdrag, werd overeengekomen dat de juridische garanties opgenomen in het Besluit zouden worden ingeschreven in een Protocol ter gelegenheid van het sluiten van het eerstvolgende toetredingsverdrag. De Ierse regering verbond zich er op zijn beurt toe te streven naar de bekrachtiging van het Verdrag voor het verstrijken van de ambtstermijn van de toenmalige Europese Commissie (31 oktober 2009). Op 2 oktober 2009 organiseerde Ierland een tweede referendum, waarbij een meerderheid instemde met het Verdrag.⁵

Na het afronden van de toetredingsonderhandelingen met Kroatië werd het initiatief genomen om een Protocol over de bezwaren van het Ierse volk ten aanzien van het Verdrag van Lissabon aan het Verdrag inzake de Europese Unie (VEU) en het Verdrag inzake de werking van de Europese Unie (VWEU) (hierna: “de Verdragen”) te hechten. Omdat een dergelijk Protocol een integrerend deel uitmaakt van die Verdragen was een verdragsherziening volgens de geijkte procedure noodzakelijk. Deze procedure werd officieel gestart op 2 juli 2011, op initiatief van de Ierse regering. Na consultatie van het Europees Parlement en de Europese Commissie, en vermits de lidstaten in het kader van de Europese Raad al overeenstemming hadden bereikt over de inhoud van het Protocol, besloot de Europese Raad, met instemming van het Europees Parlement, geen Europese conventie bijeen te roepen. Het Protocol werd ondertekend in Brussel op 13 juni 2012.

Het Protocol bevat exact dezelfde bepalingen als het Besluit van de Europese Raad. Het eigenlijke doel van het Protocol is het toekennen van verdragsstatus aan de in het Besluit opgenomen verduidelijkingen. De bepalingen worden zo onderdeel van het primaire recht van de Europese Unie en zijn in geval van een eventueel conflict niet langer ondergeschikt aan de Verdragen. Omdat de garanties enkel een verduidelijking van bestaande bepalingen vormen, lokte het Protocol (net als het

³ EUROPESE RAAD, *Conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van 18 en 19 juni 2009, 11225/2/09*, Brussel, 19 juni 2009, 2-4.

⁴ *Ibid.*, 20-23.

⁵ 67,1% stemde voor, 32,9% tegen. Zie voor meer info: H. MAHONY, “Irish vote unleashes flurry of EU activity”, *EUobserver*, 03.10.2009. [<http://euobserver.com/news/28773>]

Besluit) geen enkele discussie uit bij de andere lidstaten. De garanties aan Ierland vormen evenmin een belemmering voor verdere vooruitgang in de Europese integratie.

Het Protocol is naar intern Belgisch recht een gemengd verdrag, omdat de er in opgenomen bevoegdheden ook betrekking hebben op materies waarvoor in ons land de gemeenschappen en gewesten bevoegd zijn.

Aangezien de garanties opgenomen in het Protocol geen wijzigingen toebrengen aan het Verdrag van Lissabon en het Protocol enkel betrekking heeft op Ierland, heeft de Raad geen opmerkingen bij het Protocol en gaat hij akkoord met het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol over de bezwaren van het Ierse volk ten aanzien van het Verdrag van Lissabon.

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. dr. Jan Wouters
Voorzitter SARiV

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris SARiV